

«СЯСТРА, ТЫ НЕ АДНА!»

Анна Жынь
Аляксея Наумчык

Тэкст і фотаздымкі ў г. Таронта: Анна Жынь
Фотаздымкі ў г. Мінск: Аляксея Наумчык

Выраз «Сястра, ты не адна!» я пачула на сходзе, прысвечаным Міжнароднаму жаночаму дню, у 2012 г. у Таронта. Гэтыя словы падтрымкі вельмі мяне ўразілі, таму што сапраўды сусвет яшчэ знаходзіцца на паўдарозе да гендарнай роўнасці, і жанчыны па-ранейшаму сутыкаюцца з дыскрымінацыяй і рознымі формамі эмацыянага, псіхалагічнага, эканамічнага і фізічнага гвалту.

Міжнародны жаночы дзень Восьмае сакавіка ўпершыню з’явіўся ў 1918 г., а ў 1975 г. ён атрымаў афіцыйны статус ад ААН. Нехта можа запырачыць, маўляў, навошта мы працягваем шанаваць гэты дзень, калі ў правах усе роўныя? Але гэта не зусім так для ўсіх бакоў свету, а таксама для асобных сацыяльных груп у межах адной краіны. Нягледзячы на тое, што жанчыны маюць права голасу, права на працу ды адукацыю (да гэтага часу не паўсюль!), шмат пытанняў застаюцца нявырашанымі, аб чым сведчаць дадзеныя з розных краін¹.

Фотапраект «Сястра, ты не адна!» паказвае, як Восьмае сакавіка шануюцца ў дзвюх культурна розных краінах: Беларусі і Канадзе. Падыходы да гэтага свята ў іх прынцыпова розныя, што можна самастойна заўважыць, проста набраўшы ў інтэрнет-пошуку «Восьмае сакавіка» па-ангельску ды па-руску. У першым выпадку мы атрымаем спасылкі на артыкулы пра жаночыя правы і як палепшыць іх стан, а ў другім — тосты і паштоўкі з кветкамі.

1 Гл. Take action to Orange your day. *UN Women Online*. saynotoviolence.org/sites/default/files/press/EN_Press_Kit_FactSheet_VAWworldwide.pdf (прагледжана 16.02.15).

■ © Женщины в политике: новые подходы к политическому. Феминистский образовательный альманах. Вып. 4. Приватное: (не)видимое публичное. 2014. С. 30-45.

У 2012 г. я наведла некалькі мерапрыемстваў, прысвечаных Восьмаму сакавіка, якія я знайшла на вялікім міжнародным хабе www.internationalwomensday.com. У той год толькі ў Канадзе было зарэгістравана 192 мерапрыемствы, з іх 29 — у Таронта². На жаль, у даволі вялікім спісе краін-удзельніц я не знайшла Беларусі. Тады я вырашыла самастойна пашукаць мерапрыемствы ў Мінску, але атрымалася знайсці толькі распродажы ды рамантычныя канцэрты спевакоў. Пры тым, што ў нашай краіне Восьмае сакавіка — выхадны дзень, што дазваляе прафесійна і цікава асвятліць гэтае свята, наладзіць разнастайныя сустрэчы, дыскусіі, выставы ды інш.

² Гл. старонку: International Women's Day. www.internationalwomensday.com/esearch.asp?country=37 (прагледжана 16.02.15).

Сход актывістаў, прысвечаны Восьмаму сакавіка. Таронта.

Вось і атрымоўваецца, што тыповы дзень Восьмага сакавіка ў Беларусі выглядае наступным чынам: задаволеныя сваёй клапацлівасцю мужчыны гойсаюць па горадзе ў пошуках кветак, цукерак, тортаў ды шампанскага. На працы супрацоўнікі-мужчыны выдумляюць імпрэзы і віншаванні сваім калегам-жанчынам, прыносяць ім падарункі і кветкі. Дома жанчына таксама атрымоўвае кветкі, падарункі ды кампліменты. У гэты дзень яна нават можа не гатаваць ежу і не мыць посуд, што ў сярэднем таксама разглядаецца як падарунак, таму што звычайна беларуская жанчына акрамя сваёй дзённай працы яшчэ робіць і хатнюю працу. Гэтае свята падаецца даволі дзіўным гібрыдам Дня святога Валянціна, Дня матулі і Свята сям'і, якія святкуюць у той жа Канадзе, але там гэта тры асобныя святы, а таксама ёсць і Дзень таты. У Беларусі ж Восьмае сакавіка падаецца як дзень вясны і прыгажосці. У нашай краіне, як і ў іншых краінах былога Савецкага Саюза, гэты сапраўды важны дзень прынізілі да ўзроўня пырскаў шампанскага.

Свята Восьмага сакавіка на працы. Мінск.

Шэсце прафсаюзаў «Годныя працоўныя месцы. Паслугі. Годнасць». Таронта.

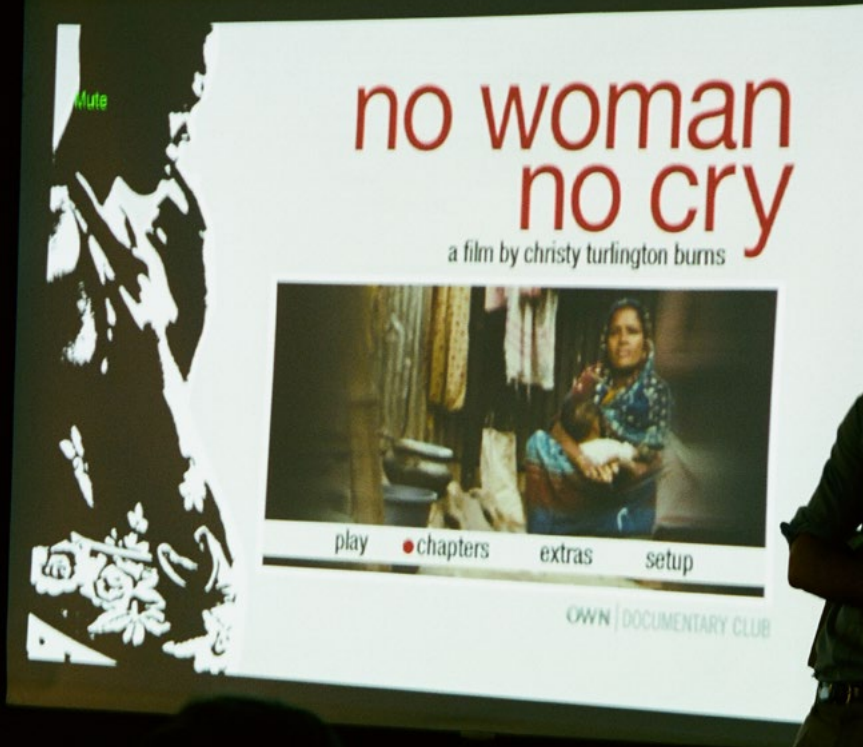
Раз на год на працы мужчынская частка працоўнага калектыву шануе сваіх калег-жанчын, але іх віншаванні часта закранаюць толькі вонкавыя рысы супрацоўніц. Тым часам шматлікія відавочныя праблемы ў сацыяльнай, грамадскай, сямейнай, палітычнай і фінансавай сферах застаюцца па-за парадкам Жаночага дня. Найбольш папулярны святочны тост гучыць не-як так: «За нашых цудоўных дам! Што б мы без вас рабілі? Вы ўпрыгожваеце нашае жыццё!» Іншымі словамі, жанчыны прыдуманія, каб аздабляць мужчынскае жыццё, быць прыгожымі ды не ствараць канкурэнцыю. Больш за тое, у многіх сем'ях менавіта жанчынам прыходзіцца яшчэ і гатаваць святочную ежу, набываць падарункі матулям, свякроўкам, сёстрам, настаўніцам сваіх дзетак, калегам, а таксама клапаціцца пра мужа, які часта знаходзіцца ўжо ў даволі нецвярозым стане напрыканцы *жаночага* свята.

Хтосьці скажа, што на Беларусі гістарычна так склалася, што гэты дзень пераўтварыўся ў шанаванне жаночай прыгажосці ды вясны — і нічога дрэннага ў гэтам няма. Хай бы і існаваў гэты дзіўны дзень, калі б таксама існаваў і афіцыйны дзень, калі жанчыны маглі б агучыць свае праблемы, калі б дзяржава рабіла справаздачу аб тым, што змянілася за апошні год і як палепшылася становішча з правамі і жыццём жыхарак Беларусі, а таксама што трэба рабіць далей. Менавіта гэта і адбываецца ў іншых краінах свету ў дзень Восьмага сакавіка. А для беларусак атрымоўваецца, што ўвогуле няма такога дня. Яго наўмысна скралі.

Мінскі трактарны завод імя Леніна, прыбраны да Восьмага сакавіка. Мінск.

Добраахвотны паказ дакументальнай стужкі «Няма жанчын, няма слёз», зробленай супермадэллю Хрысці Тарлінгтан Бёрнс (Christy Turlington Burns) спецыяльна для кампаніі «Кожная матуля ўлічваецца», якая існуе ў галіне адукацыі і падтрымкі жанчын і дзейнасць якой накіравана на змяншэнне родавай смертнасці ў свеце. На здымку адзін з арганізатараў мерапрыемства Эрык Фарр (Eric Farr) з Міжнароднай арганізацыі развіцця і падтрымкі (International Development and Relief Foundation). Таронта.

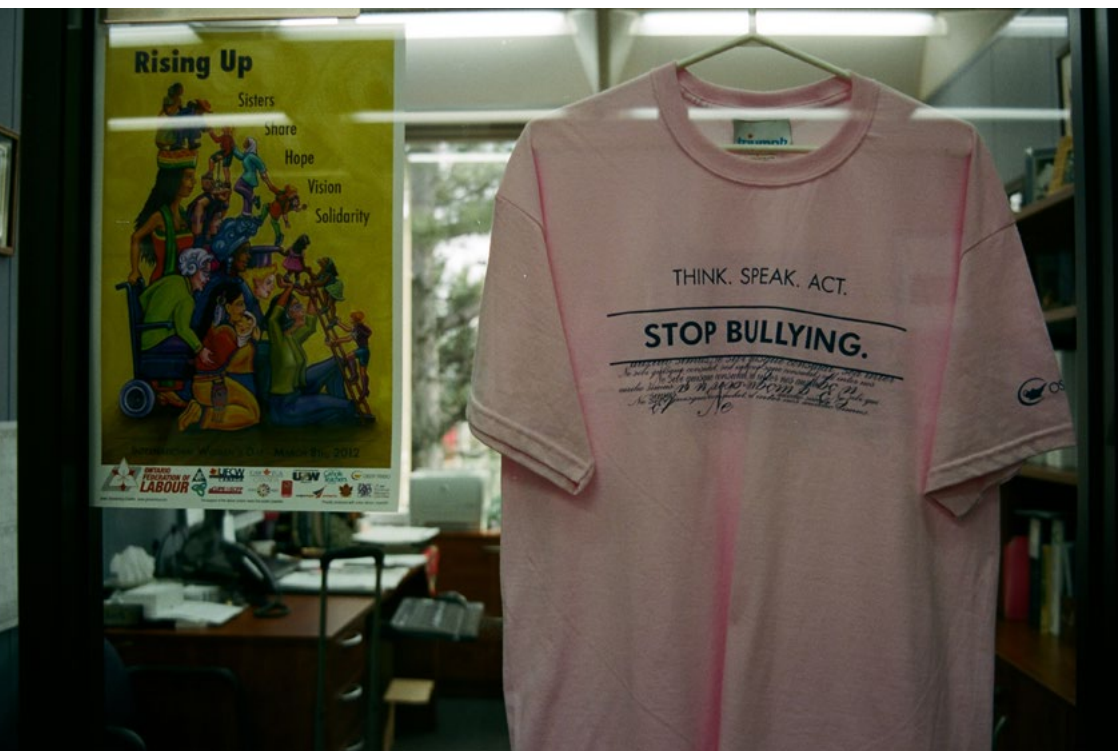
Трэба ўгадаць, што існуе таксама і Дзень мужчын. Раней гэта быў Дзень Савецкай арміі і флоту, але пасля распаду СССР ён пераўтварыўся ў Дзень абаронцы Айчыны. Нягледзячы на тое, што жанчыны зараз таксама служаць у арміі, гэты дзень прысвечаны выключна мужчынам, якія атрымліваюць «мужчынскія» падарункі на працы і дома ў незалежнасці ад таго, ці служылі яны наогул калі-небудзь і дзе-небудзь. Адначасова існуе і афіцыйная частка свята: дыскусіі пра праблемы сучаснай беларускай арміі, дзяржаўныя ўзнагароджванні і шанаванні, маршы і мілітарызцкая прапаганда.

Мужчынскі і жаночы дні — два святы, але якое рознае да іх стаўленне. Можа, гэта адбываецца таму, што Беларусь — андрацэнтрчная дзяржава, у якой усе ведаюць сваё месца ў залежнасці ад пола? З аднаго боку, выглядае так, што самі жанчыны пазбыліся на свае правы і павагу да сябе. З іншага боку, зразумела, гэтая інэрцыя тлумачыцца тым, што атрымліваць кветкі і добрыя словы так прыемна. Тым больш, што большасць жанчын наступны раз іх атрымае толькі на свой дзень народзінаў. Праблема, канешне, глыбей падарункаў і кветак і хаваецца ў дагэтуль вельмі патрыархальным беларускім грамадстве.

«Фемінізм і вызваленне». Таронта.

Гэты фотапраект — сумесная праца з Аляксеем Наумчыкам, які ажыцяўляў яго ў Мінску, а я — у Таронта. Мы імкнуліся перадаць адсутнасць актыўнай пазіцыі ў жанчын у дачыненні да сваіх правоў — да правоў чалавека. Мы падрыхтавалі два блокі фотаздымак, дзе можна ўбачыць два света, два погляды на Восьмае сакавіка: у Беларусі і ў Канадзе. Натуральна, фотаматэрыял ілюструе гэтае свята ў культурным кантэксце кожнай краіны. З канадскага боку можна пабачыць здымкі з розных мерапрыемстваў як, напрыклад, афіцыйнае адкрыццё праекта «Уключэнне гэндарнага аспекту ў распрацоўку праграм для імігрантаў», паэтычныя чытанні групы

Тэматычны постар Міністэрства працы Антарыо да Восьмага сакавіка і цішотка да Міжнароднага дня супраць здзекаў у школе. Таронта.

падтрымкі непаўналетніх мам, адкрыццё выставы, прысвечанай жанчынам у Паўднёва-Ўсходняй Азіі, афіцыйнае шэсце прадстаўніц і прадстаўнікоў прафсаюзаў і разнастайных жаночых арганізацый. Аляксей здымаў на вуліцах Мінска, а таксама на працоўных мерапрыемствах і ў крамах. Мы разглядаем наш праект як адну з прыступак на шляху да паляпшэння становішча жанчын у нашай краіне.

Для тых, хто думае, што жанчынам у Беларусі няма пра што гаварыць і за што змагацца, я пералічу некалькі фактаў³. Ва ўзросце ад 18 да 60 гадоў 4 з 5 беларусак пакутуюць ад гвалту, 22,4% церпяць эканамічны гвалт і 13,1% падвяргаюцца

3 Гл.: Alternative Report on the Implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women / The Republic of Belarus – 2010 / www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/ngo/PAWIDM_Belarus48.pdf (прагледжана 01.03.15).

Жанчына гандлюе мімазай — сымбалам Жаночага дня ў краінах былога Савецкага Саюза. Мінск.

сэксуальнаму гвалту з боку мужа альбо партнёра. У Беларусі надзвычайна высокі адсотак разводаў; за апошнія дзесяць год кожны другі шлюб скончыўся менавіта так. Толькі 6% жанчын лічаць своё эканамічнае становішча добрым, 56,8% — сярэднім, і больш за трэць — дрэнным ці вельмі дрэнным. Сярэдні заробак жанчын роўны 78,4% сярэдняму заробку мужчыны; у краіне назіраецца фемінізацыя нізкааплачэных прац і дыскрымінацыя па ўзросту, сямейнаму стану і цяжарнасці. У дзяржаўных установах вышэйшай адукацыі амаль не вывучаюцца гендэрныя даследаванні, асабліва правы жанчын. Спіс можна працягваць.

Сястра, ты не адна! Працягваем барацьбу.

Святочная «змена» ролямі ў вітрыне ГУМа. Мінск.

Замена т.
Устано
Все в "Сантех" 3

ЖРЭО Сог
- 61 - 33 на
РЭО Советск
57-32.

Мастер на час
Любим работа на дому
(029) 199-803-41 Vel.

Мастер на час
Любим работа на дому
(029) 199-803-41 Vel.

by **2-2** '0

свого району г. Мінска

Е
№
Д
О
Ч

411 94
 111 94
 90-41 Val
 p 111 94
 111 94
 111 94

Н МБ

отборный

КАРТОФЕЛЬ

Домашний
Доставка бесплатно!
Mts: 8-029-565-34-83
Velcom: 8-044-766-41-21

Отборный

Kaprojekt
 Mtu: 8-029-565-34-83
 Vcl: 8-044-766-41-71

Категория: 8.029.565.34-83

Karlsruhe
Nr. 8-179-565-34-87

Категория: 8-0296-565-14-83

